

2.Дзюба М. М., Малевич Л. Д. Використання мережних ресурсів для формування термінологічної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2020, том 76, № 2. С. 137-151. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v76i2.2603>

УКРАЇНСЬКИЙ МЕЙНСТРИМ У НОВІТНЬОМУ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРІ: МОВНО-КУЛЬТУРНИЙ І НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ВЕКТОРИ

Дудко І. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри української мови Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова*

Гальона Н. П.

*кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри української мови Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова*

Від 24 лютого 2022 року триває масштабна війна росії проти України. Проте це не просто сукупність дій, спрямованих на захоплення чужих територій, природних, енергетичних та людських ресурсів. Це прагнення хворої, ненажерливої ідеології організаторів і реалізаторів злочину, а також збочених прихильників цієї війни знищити одну з найдавніших, найславетніших, найстійкіших націй – українську.

Фактично весь світ продемонстрував свою беззаперечну прихильність до України та її народу, простягнувши руку допомоги як у фінансовому, воєнновійськовому плані, так і власне гуманітарному. Питання миру в світі, стабілізації ситуації, що склалася, врегулювання багатьох політичних, ідеологічних, економічних, культурних тощо проблем, допомога Україні, дії, спрямовані на власне її порятунок, – усе це набуло характеру потужного українського мейнстріму в новітньому європейському просторі, важливими векторами якого можна виокремити мовно-культурний і науково-освітній.

Європейські країни, зокрема Німеччина та Велика Британія, мобілізуються на підтримку людей, які тікають від війни в Україні й потребують тимчасового притулку. Ці країни надають українцям гуманітарну допомогу та цивільний захист. Інтелектуальна еліта України стала об'єктом посиленої допомоги з боку різних європейських організацій, інституцій тощо. Наприклад, німецька служба академічних обмінів DAAD запустила вебсайт Національного академічного контактного центру для України. Ця платформа містить інформацію та пропозиції підтримки для українських студентів і науковців. Фонд академічних обмінів DAAD звернувся до німецького уряду з проханням надати 80 мільйонів євро на рік для стипендій студентам та науковцям з України [1].

Баварський академічний центр Центральної, Східної та Південно-Східної Європи BAYHOST через Координаційний офіс з питань України підтримує

викладачів, науковців та керівників на адміністративних посадах у вищих навчальних закладах України, які вимушені були покинути Україну через війну, у пошуку менторів/наставників для стажування в одному з баварських університетів, а також пропонує різноманітні програми стажування [2].

На сайтах багатьох університетів, зокрема славістичних факультетів, з'являються вакансії викладачів української мови як іноземної.

Нині близько 213 тис. дітей-біженців із України зараховані до загальноосвітніх та професійно-технічних шкіл Німеччини. Для нашої молоді Німеччина пропонує декілька варіантів отримання професійної освіти після школи, один із яких – вища [3]. Німеччина покриває фінансові потреби вишів, тому навчання у державних навчальних закладах німецькою мовою є безкоштовним. Уряд, громадські та інші благодійні організації допомагають студентам, які вступили чи перевелися до університетів Німеччини з України. Наприклад, кредит-позику VAföG на освіту, що регулюється Федеральним законом про допомогу в навчанні, донедавна надавали лише громадянам Німеччини, зараз вона доступна і для українських студентів. Крім того, для української молоді стала доступною і студентська програма загальнонаціонального рівня, зокрема наші юні громадяни можуть претендувати на Державну стипендію Німеччини (Deutschlandstipendium) [4].

Посилено організацію науково-освітніх, культурно-просвітницьких заходів із участю українських представників. Наприклад, 18-19 липня 2023 року в Мюнхені проходила Міжнародна освітня конференція «Українсько-німецькі розмови про освіту», ініційована мюнхенською освітньою установою «Schlau Schule». Завдяки спільним зусиллям Міністерства освіти і науки України, Міністерства освіти і культури Баварії, Генерального консульства України в Мюнхені, українських та німецьких педагогів, експертів, журналістів було продовжено міжнаціональний освітній діалог в умовах нових викликів [5]. А вже 12-13 жовтня 2023 року в Єні відбудеться Міждисциплінарна конференція «Розвиток українознавства: Україна в наукових дослідженнях і викладанні слов'янських літератур і культурології, слов'янського мовознавства в діалозі з історією Східної Європи». Конференція організована дослідницьким мережевим проектом «EUTIME» (EUV Франкфурт/О., Потсдамський університет, Форум трансрегіональних студій, Берлін), Центром польських студій Олександра Брюкнера (Галле-Єна) та Мережею українських студій (Єна) [6].

Особливе місце посіла Україна й на 74-ому Франкфуртському книжковому ярмарку, що відбувся 19-23 жовтня 2022. Програма ярмарку була сфокусована на обговоренні глобальних викликів цього року, але найбільшу увагу було приділено війні росії проти України. Українську програму організували Goethe-Institut в Україні та Український інститут книги. На ярмарку був представлений Український стенд. Стенд працював під гаслом «Наполегливість існування» [7].

Чимала увага й пересічних громадян Німеччини до України. Німці зацікавилися українською мовою. Якщо донедавна дехто прагнув вчити російську мову, проте тепер це бажання у багатьох швидко згаснуло. На особливо популярних у Німеччині курсах іноземних мов у народних університетах Volkshochschule (VHS) – а їх у Німеччині 870 – зараз у тренді українська мова [8].

Значуща роль і Великої Британії у допомозі Україні та українцям. Особлива роль її гуманітарного складника.

Зaproваджена програма IB (International Baccalaureate) у підготовці українських учнів до вступу в університети 50 країн світу, зокрема й Великої Британії, передбачає вивчення рідної (української) мови та літератури протягом року (3 години на тиждень з підсумковою атестацією в кінці року). І якщо ще кілька років тому замість української у школах та коледжах за цією програмою як рідну викладали російську, зокрема й через брак учителів, то минулого року до викладання залучали українських викладачів та вчителів. Так, в Імпінгтонському коледжі (передмістя Кембриджа) минулого року за цією програмою навчалося близько 2 десятків учнів з України. 3-поміж них – двоє учнів з Криму, які на момент початку курсу не володіли українською мовою. Українські вчителі проходили співбесіду та давали відкритий урок на тему «Поетичні техніки в українській поезії» [9].

Вивчення української мови у Великій Британії не було актуальним ще 2 роки тому. Зараз на сайтах пошуку роботи з'являються оголошення про роботу для вчителів української мови, які можуть проводити уроки не лише для українських дітей, а й для англійців, які надали притулок українцям або уклали з ними шлюб.

Велика Британія, поряд з багатьма іншими країнами, влітку 2022 та 2023 року надала можливість українським учням складати НМТ в кількох університетах Лондона. До роботи було залучено українських викладачів, які працювали під час основної та додаткової сесій. Так, лише в аудиторіях Міддлсекського університету (Лондон) 2022 року пройшли тестування близько 400 українських випускників.

Водночас українці мають можливість запозичити позитивний досвід і традиції британців, зокрема в подоланні мовної агресії. Мовлення українців у Великій Британії зазнає впливу в аспекті толерантної мови. Приклад британців у розпізнаванні мікроагресії та подоланні її в мовленні стає актуальним і для українців, які виявляють в українській мові лексичні та граматичні засоби толерантної мови та частіше застосовують їх у спілкуванні.

Тимчасово переміщені особи з України у Великій Британії відчувають значну моральну підтримку представників місцевих рад, церкви, волонтерів. Це зумовлено передусім послідовною політикою останніх десятиліть, спрямованою на толерантне ставлення до кожного члена «розмаїтого», мультикультурного суспільства. Культурне розмаїття (diversity) тут зараховують до так званих британських цінностей (British values) і вважають позитивною рисою суспільства, що дає значні переваги в сім'ї, на робочому місці і в різних спільнотах. У Західній Англії, зокрема, для українців створено умови, коли вони мають можливість двічі на тиждень спілкуватися в хабі між собою та з представниками української діаспори, розповідати британцям про Україну та її традиції. Засобом ідентифікації українців завжди стає українська мова, а спілкування російською категорично уникають, незважаючи на те, що багато хто приїхав зі східних та південних регіонів, зокрема й з окупованих.

Українців щиро підтримують у проведенні культурних заходів. Англійці, які надали притулок українцям, зазвичай долучаються до організації заходів,

одягають подаровані вишиванки, танцюють українські танці та куштують українські страви. У приватних бесідах активно виявляють зацікавленість життям в Україні, хоча до війни багато хто не уявляв навіть її розташування на карті. Так, у містечку Нейлзі (Бристоль) українці, що виїхали через війну, разом із волонтером-українкою та членами української діаспори до Дня вишиванки організували показ українського народного одягу. Було продемонстровано понад 100 одиниць одягу різних часів та регіонів України. Показ супроводжував коментар про історію та традиції українців та демонстрація портретів Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки та ін. Українська діаспора показала унікальні вишиванки, зокрема й столітньої давнини, які були зібрані за останні 30 років під час експедицій в села України. Показ мав великий успіх, і англійці запропонували провести його і в інших містах. У листопаді 2023 буде проведено вже третій такий показ [10].

Увесь прогресивний світ став на захист України, щоденно надає неоціненну допомогу українському народові. Цілком зрозуміло, що будь-яка антилюдська ідея, без сумніву, ні за яких обставин не буде втілена. Україна перемаже! Український народ нездоланний!

ЛІТЕРАТУРА

1. <https://www.daad-ukraine.org/uk/>
2. <https://www.uni-regensburg.de/bayhost/english-1/bayhost/ukraine/koordinationsstelle-ukraine/koordinaciinii-ofis-v-ukrajini/index.html>
3. <https://laruhelptukraine.com/uk/info/majbutnye-navchannya-dlya-ditej-bizhencziv-shho-perebuvaют-u-nimechchini/>
4. <https://osvita.in.net/abroad/131>
5. <https://mon.gov.ua/ua/news/vidbulasya-mizhnarodna-osvitnya-konferenciya-ukrayinsko-nimecki-rozmovi-pro-osvitu>
6. <https://www.ukr.uni-jena.de/conference?fbclid=IwAR08pOfwnYrTG3p1EVC8i81N9kcKxraQQphzdNo1raM09lhjO8TazFHNVM>
7. <https://suspilne.media/304982-ukraina-stala-neoficijnim-pocesnim-gostem-na-frankfurtskomu-knizkovomu-armarku-2022/>
8. <https://www.dw.com/uk/chomu-dedali-bilshe-nimtsiv-vyvchajut-ukrainsku-movu/a-61683916>
9. <https://www.impingtoninternational.org.uk/>
10. <https://www.bbc.co.uk/news/uk-england-wiltshire-65637612>

ОБНОВЛЕННЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ВИКЛАДАЧА-МОВНИКА ВЗО В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Златів Л. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри стилістики та культури української мови
Рівненського державного гуманітарного університету*